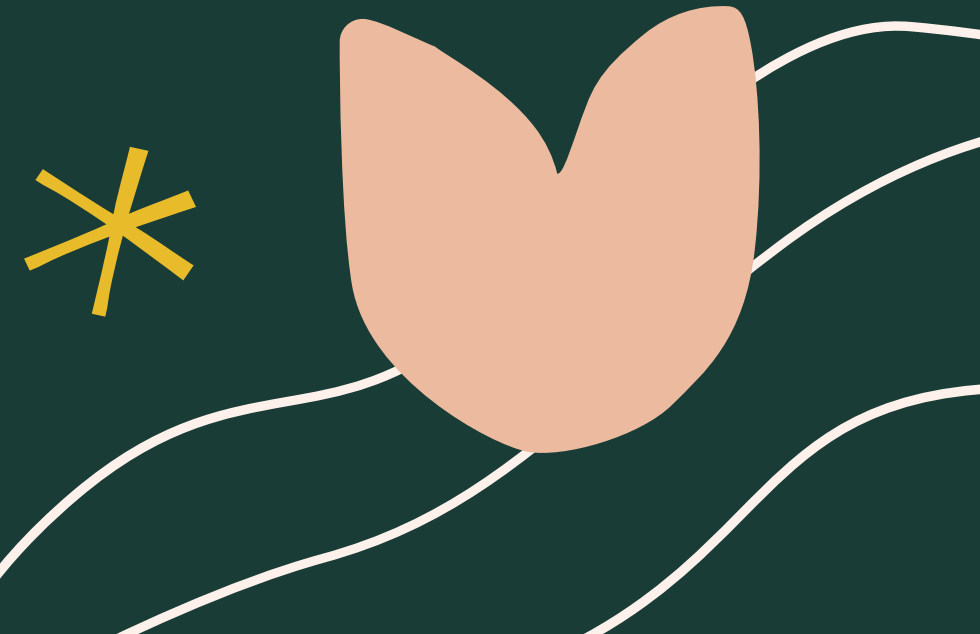
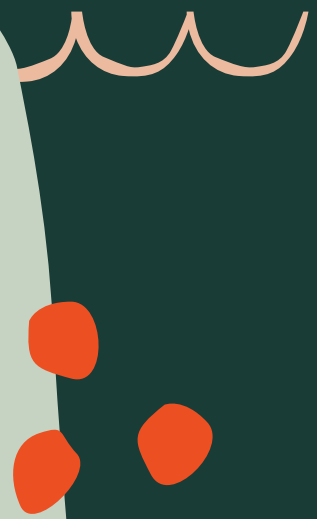

10 ARALIK 2020

HİKÂYE UNSURLARI VE ÖZETLEME

5.SINIF

HİKÂYE UNSURLARI

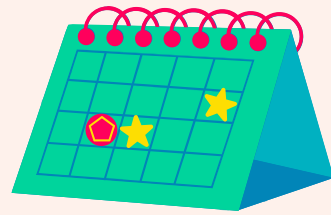
KİŞİ

Başından olaylar geçen kişi, kişiler ya da varlıklardır.

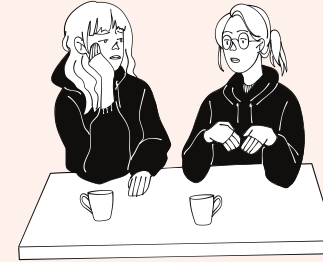
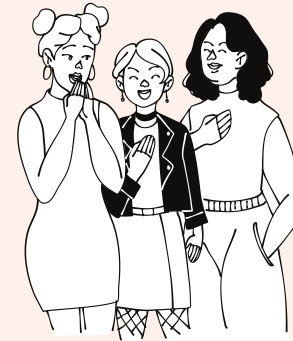
ZAMAN

Olayın, olayların geçtiği zaman aralığıdır. (Saat, gün, mevsim, ay, yıl.)

OLAY

Kişi ya da kişilerin yaşadıkları, başından geçenlerdir.

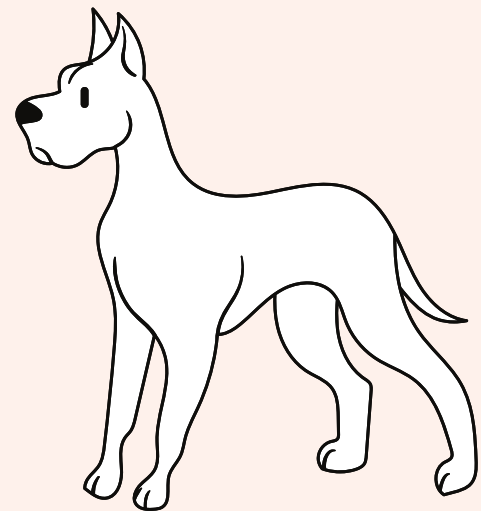
YER

Kahramanın, kişilerin, varlıkların yaşadığı, olayların geçtiği ortamdır.

ÖRNEK

Akşam ezanı okunmak üzereydi. Ahmet ve Cengiz eve gitmek için bir sokak arasına girmişlerdi. Sokak dar uzun bir yolun her iki tarafında da evlerin bulunduğu sessiz ama bu sessizliğiyle insanı ürküten bir sokaktı. Biraz içleri ürperdiği için adımlarını daha da hızlandırmışlardı. Beş on adım atmamışlardı ki karşılarına kocaman beyaz renkli bir köpek çıktı. Cengiz durdu. Ahmet'in de kolundan tutarak durdurdu. Köpek öylece onlara bakıyor, kenara çekilmiyordu. İki evin arasından çıkan yaşlı adam köpeğe yaklaştı köpeği boğazından tuttu. Korkmayın çocuklar size bir şey yapmaz hadi geçin, deyince Ahmet ve Cengiz rahat bir nefes aldılar.

Olay: Okuldan eve dönen çocukların bir köpekle karşılaşmaları

Yer: Ara bir sokak

Zaman: Akşam vakti

Kahramanlar: Ahmet, Cengiz, Yaşlı Adam ve Köpek

1. Aşağıdaki metnin hikâye haritasını tamamlayınız.

Balık sezonu o gün başlıyordu. Balıkçılar birkaç günlüğüne Karadeniz'e açılıp ailelerini geçindirmek, onların ihtiyaçlarını karşılayıp mutlu etmek için bol balıkla dönmeyi umuyordu. Balıkçıların hemen hepsi tecrübeliydi. Balıkçı Hasan, Temel Reis, Dursun Kaptan yıllardır geçimlerini bu denizden sağlıyorlardı. Fatih ise ilk kez kendi takasıyla (tekne) denize açılıp balık tutacağı için tedirgindi. Daha önce bu tekneyle çok sefere çıkmıştı ama ilk kez kendisi kaptan olarak balığa çıkacaktı. Fatih, bunun tedirginliğini yaşıyordu. Fatih'in durumunu fark eden Dursun Kaptan onun yanına geldi. Dursun Kaptan, Fatih'in babasının arkadaşıydı. Fatih'i cesaretlendiren bir konuşma yaptı ve onu sakinleştirdi. Tüm tekneler güneşin doğmasından hemen önce limandan kismetlerini aramak için yola çıktı.

Olay

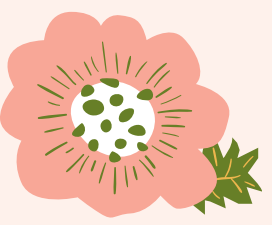
Yer

Zaman

Kahramanlar

.....
.....
.....
.....			

2. Aşağıdaki metne göre doğru ifadelerin başına D, yanlış ifadelerin başına da Y yazınız.

“Çarşı meydanının büyük çınar ağaçları, yere düşen gölgelerini alacalandırarak, fısıldıyorlardı. Kuvvetli bir rüzgâr esiyordu.

Avukat Ahmet Bey kâğıtları uçmasın diye, zümrüt bir kameriyeye (çardak) benzeyen küçük dükânının camlarını indirdi. Sonra gitti, açık kapıyı iterken, heybesi omzunda semerli atının yuları elinde, sarıklı, kısa boylu, yuvarlak bir köylünün yaklaştığını gördü. ...

Köylü, avukatın küçük dükânına girdi ve davasını anlatmaya başladı.”

Olay çarşıdaki meydanda geçmektedir.

Olayın geçtiği zaman belirgindir.

Kahramanlar Avukat Ahmet Bey ve köylüdür.

 Metinde anlamını bilmediğin kelimeleri sözlükten bakmaya ne dersin?

Ders kitabımızda 52. sayfada yer alan
6 Mart 1915 Gecesi adlı metni okuyalım.

• Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Metni okurken önemli gördüğünüz yerleri not ediniz.

6 MART 1915 GECE Sİ

Kurşun gibi ağır ve kasvetli bir hava var. **Cevat Bey**, mayın grup komutanı **Hafız Nazım Bey**'i çağırdı ve şunları söyledi: "Oğlum, sana çok önemli bir görev veriyorum. Vatanın selameti bu görevin başarı ile yerine getirilmesine bağlıdır. Yarın akşam Nusrat' la son 26 mayını şu gördüğün karanlık limanda kıyıya paralel olarak döküceksin. Düşman hareketinizi seçer, size saldırmaya geçerse kıyı toplarımız önceden aldıkları talimata uygun olarak hareket edecek ve sizi himaye ateşiyle koruyacaklar. Kendinizi göstermemeye çaba harcayın. Allah yardımcınız olsun."

Nazım Bey ağır bir görev almıştı. Ne pahasına olursa olsun bu görevin hakkıyla ve eksiksiz yerine getirilmesi gerekiyordu. Komutanı öyle demişti çünkü. O gece hiç uyuyamadı, dönüp durdu, sabah oldu ve geminin komutanlığını yapacak olan arkadaşı **Tophaneli Yüzbaşı Hakkı Bey**'i buldu.

Yüzbaşı Hakkı Bey, genç yaşta kalp krizi geçirmiş ve istirahatliydi. Böyle bir görevi vatan için ölümüne de olsa üstlendi. Yüzbaşı Hakkı Bey komutasındaki gemi mürettebatı mayın uzmanı Alman **Yarbay Geehl** (Geel) ile işe başladılar.

7 - 8 Mart gecesi Nusrat Gemisi demir alarak bütün ışıklarını da söndürerek Çanakkale'den ayrıldı. Kömürle çalıştığı için kıvılcımları da engellemek üzere ateşi bastırıldı, maskeli ışıklarla yoluna devam etti. Mayın hatlarını geçti ve hedef olarak seçilen karanlık limana vardı.

Gece zifiri karanlıktı. Uzakta devriye gezen düşman gemilerinin güçlü projektörleri denizi yalarken endişe veriyordu ancak Nusrat'ın silüetini belirtecek yakınlıkta değillerdi. Müthiş bir heyecan ve endişe vardı. Ya Nusrat, düşman gemilerince fark edilirse? İşte, tam anlamıyla felaket olurdu. Vatanın selameti bu mayınların denize dökülmesine bağlıydı. Bu işin sessizce başarılması gerekiyordu. Herkes heyecanlıydı ve korkuyordu. Nihayet istedikleri hedefe gelmişlerdi. Anadolu yakasındaki "Akyaclar" mevkesine geldiler ve elde kalan son 26 mayını teker teker İngiliz savaş gemilerinin boynuna asılmak üzere "inci taneleri" gibi art arda dizerek çelik tellere asılı olarak denize bıraktılar. Böylece 26 mayını Erenköy Koyu'nda denizden esen poyraz veya lodos esintisi yönüne paralel olarak tahminen her 150 metrede bir olmak üzere 4 - 5 metre derinliğe havadan ve karadan görünmeyen ince çelikten hatlarla birbirine bağladılar. Âdeta iri tesbih taneleri gibi. Geri dönüş başladı. Makineler son gücüne kadar çalıştırıldı. Daha önce dökülen mayınlar ve devriye gezen düşman gemileri en büyük tehlikeydi. Heyecan içinde son hızla ilerleyen Nusrat Gemisi'nin yakınlarında bir karartı belirdi. Muhtemelen bu düşman zırhlısıydı ve devriyedeydi. İşte, her şeyin bittiği an gelmişti. Sönmüş olan projektörlerini yakarak denizi taramaya başladı. İleride taramaya devam eden projektörden çıkan ışık silindireleri eğer Nusrat Gemisi'ni odaklayarak tararsa her şey bitecekti. O anda hissedilen korku ve heyecan dayanılmaz gibi değildi. Korku ve heyecan doruk noktasındaydı. Herkesin yüreği en son hızla "güm güm" diye atıyordu. Heyecan ve korkunun birbirine karıştığı bir duygu tüm bedenleri sarmıştı. Bu ışık silindiri bir kama gibi Nusrat'ın bağına saplandı saplanacak beklerken işte tam bu sırada bir mucize yaşandı. Düşman projektörlerine Nusrat'ın yakalanmasına kısa anlar kalmıştı. Türk kıyılarında bir projektör yandı ve düşman gemisinin projektörünü ablukaya aldı. Göz göze iki projektör. Projektörler savaşı başlamıştı. Düşman gemisi Türk projektöründen kurtulmak için manevralar yaptı. Nusrat da bu fırsattan yararlanarak son süratle uzaklaştı. Herkes derin bir nefes alarak "Ooooh!" çekti. "Şükürler olsun Allah'ım!" diye içlerinden geçen duanın huzuruyla rahatladılar. Yüksek tempoda atan yürek çarpıntılarını yavaşladı. Titreyen bedenlerindeki heyecan ve korku mart ayının soğuk esintisine aldırmandan bedenlerde "ter" olarak boşandı. Âdeta "ter muslukları" açılmışçasına vücutlar ıslandı.

Tehlike atlattılmıştı. **Nazım Bey**, arkadaşlarını tebrik etmek için seslendi. **Hakkı Bey** hariç diğerlerinden "sağlık" haberi aldı fakat **Hakkı Bey**'in yorgun kalbi bu heyecana dayanamamıştı. O heyecan fırtınası Hakkı Bey'i alıp meçhule doğru savurmuştu. Semada uçan ruhu sanki haykırıyordu: "Vatan sağ olsun!"

Tehlike atlattılmıştı. **Nazım Bey**, arkadaşlarını tebrik etmek için seslendi. **Hakkı Bey** hariç diğerlerinden "sağlık" haberi aldı fakat **Hakkı Bey**'in yorgun kalbi bu heyecana dayanamamıştı. O heyecan fırtınası Hakkı Bey'i alıp meçhule doğru savurmuştu. Semada uçan ruhu sanki haykırıyordu: "Vatan sağ olsun!"

METNİ NASIL OKUMALIYIZ?

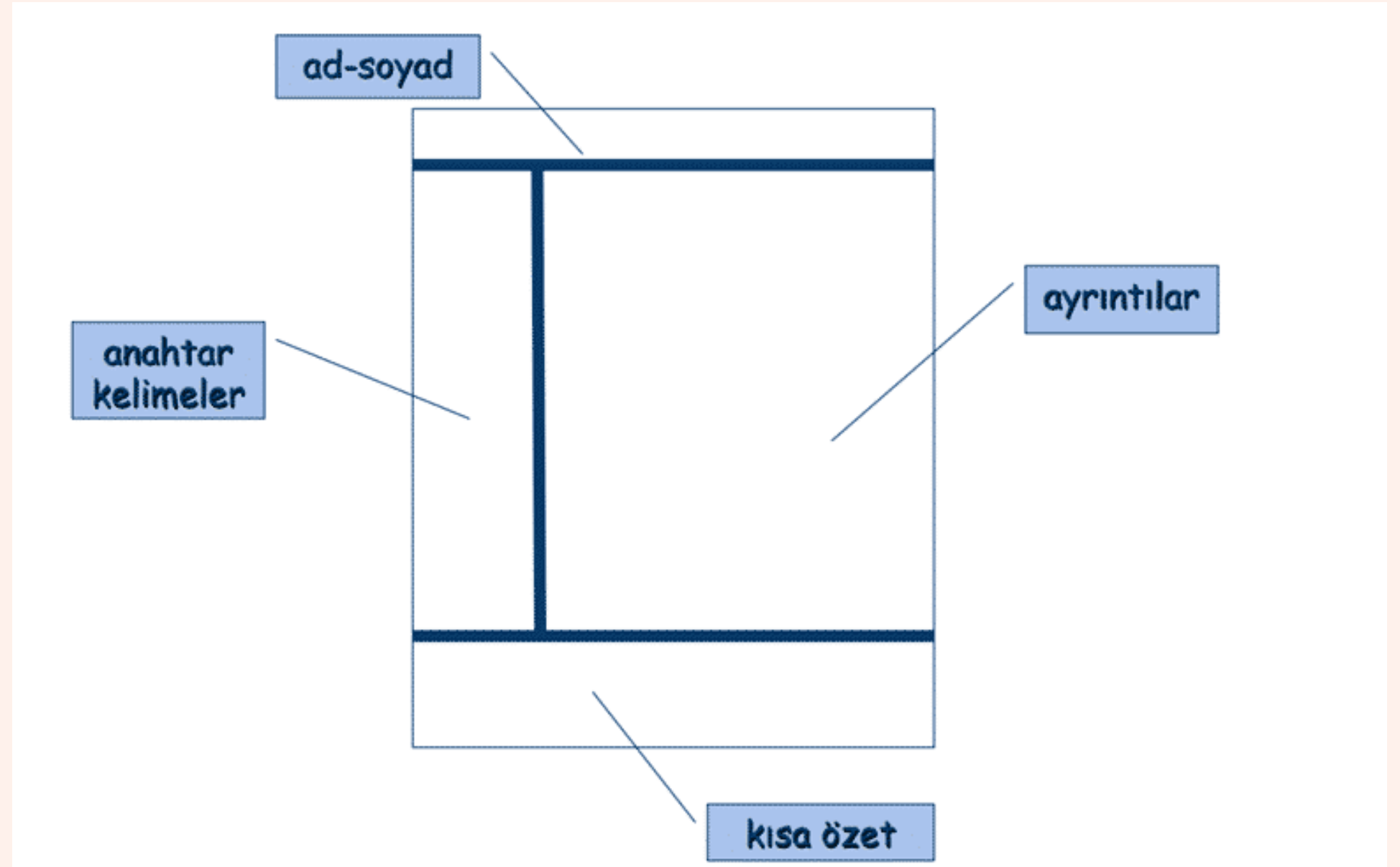
1. Metni noktalama işaretlerine uygun olarak okuyunuz.
2. Metni okurken not alınız.
3. Metinde koyu renkli yazılmış ifadelere dikkat ediniz.

NİÇİN NOT ALMALIYIZ ?

Not tutmak önemli bilgileri unutmamamızı ve o konuya odaklanmamızı sağlar. Not alırken her ayrıntıyı değil sadece önemli yerleri yazacağız.

Metnimizi okurken defterimizi yandaki görselde görüldüğü gibi çizgiler çizerek üç parçaya ayıralım.

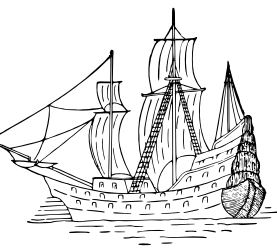
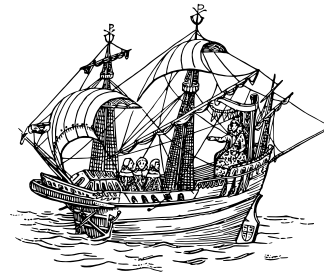
- Sağ taraftaki geniş alanımızın olduğu bölüme metinle ilgili fikirlerimizi, önemli gördüğümüz notları alacağız. Bu bölümde metinle ilgili çizimlere yer verebilirsiniz. Kavram haritası çizebilirsiniz.
- Sol taraftaki bölüme ise metni okurken aldığımız notlardan yola çıkarak metnin anahtar kelimelerini yazacağız. İstersek konunun ana fikrini ya da konuyla ilgili anlamamızı kolaylaştıracak sorular da yazabiliriz.

* Alttaki bölümde ise aldığımız notlardan, anahtar kelimelerden, ana fikirden ya da sorulardan yola çıkarak konuyu kendi ifadelerimizle kısaca özetleyeceğiz.

anahtar kelimeler

Cevat Bey
Nazım Bey
Nusrat Mayın Gemisi
26 Mayıs
7-8 Mart gecesi
Yüzbaşı Hakkı Bey
Çanakkale
Liman
”Uatan sağ olsun!”
Projektör
Düşman gemisi
Akyarlar meuki

***Cevat Bey, Nazım Bey’e Nusrat Mayın Gemisi ile limana 26 mayın dökme görevi verdi.**

***Nazım Bey bu görevin başına büyük bir rahatsızlığı olan Hakkı Bey’i görevlendirdi. Hakkı Bey vatanın istikbali için bu görevi canı pahasına üstlendi.**

***Nusrat Mayın Gemisi ile yola çıktılar. 7-8 Mart gecesi 26 mayını limana bıraktılar.**

***Gemi geri dönüş yolunda kayboldu.**

***Düşman gemisinin projektörleri yansiyordu. Nusrat Mayın Gemisinin düşman gemisine yakalanmadan dönmesi gerekiyordu.**

***Türk kıyılarındaki gemiler düşman gemisini ablukaya aldı.**

***Nusrat Mayın Gemisi süratle uzaklaştı, görev başarıyla tamamlanmıştı.**

***Yüzbaşı Hakkı Bey heyecana dayanamadı ve şehit oldu.**

ayrıntılar

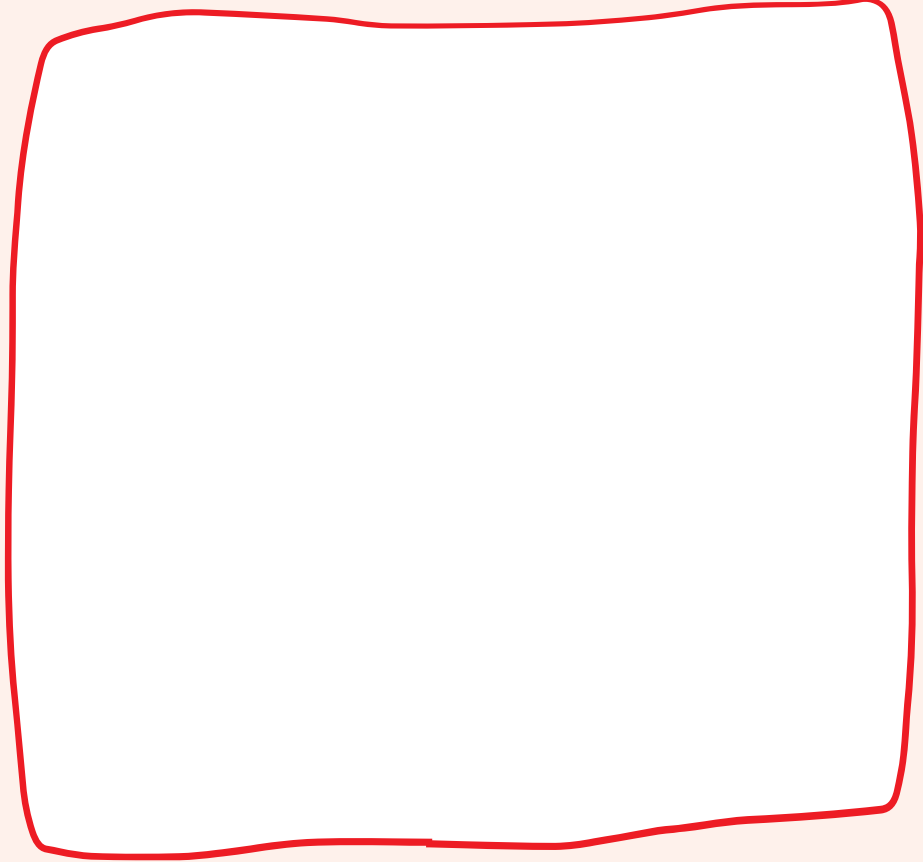
Cevat Bey, Nazım Bey’e, Nusrat Mayın gemisi ile 26 mayını limana paralel şekilde düşmana fark ettirmeden dökme görevi verir. Geminin komutanı genç yaşta kalp krizi geçiren Yüzbaşı Hakkı Bey’dir. 7 – 8 Mart gecesi göreve çıkarlar. Gemi kömürle çalıştığından aleuleri gizlemek için maskeleye yaparlar. Düşman gemilerinin projektörlerine yakalanmadan süzülerek limana varırlar. 26 mayını kıyıya paralel bir şekilde bırakıp geri dönerler. Geri dönüş yolculuğunda neredeyse bir düşman gemisine yakalanacakken bir Türk gemisinin yaktığı projektör ile kurtulurlar. Fakat Hakkı Bey bu heyecana dayanamaz ve kalp krizi geçirerek şehit olur.

kısa özet

Metnimizin hikâye haritasını tamamlayalım.

6 MART 1915 GECESİ

Olay

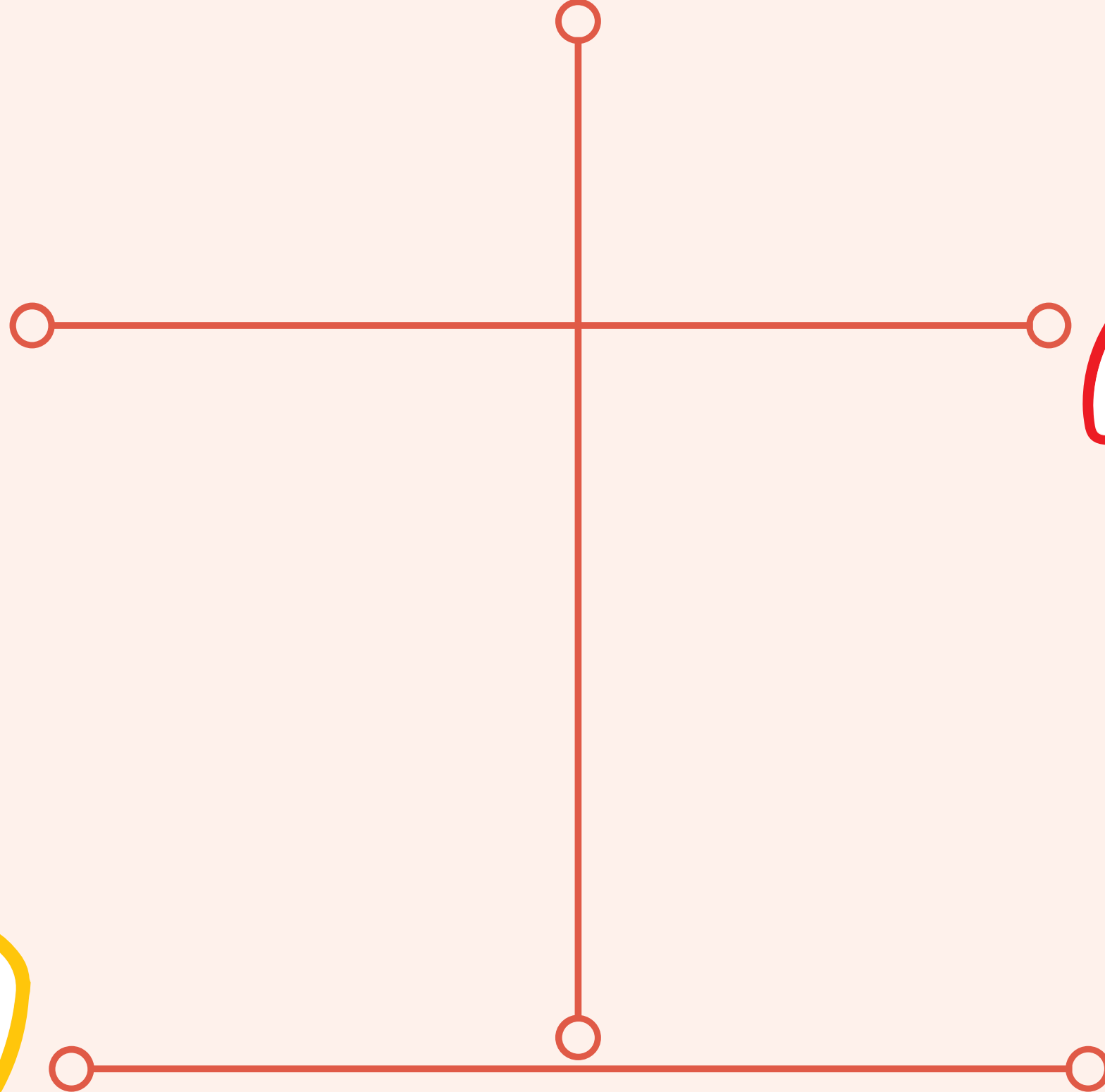
Olayın geçtiği yer

Olayın geçtiği zaman

Kahramanlar

Binbaşı Nazmi Bey

Yüzbaşı Hakkı Bey

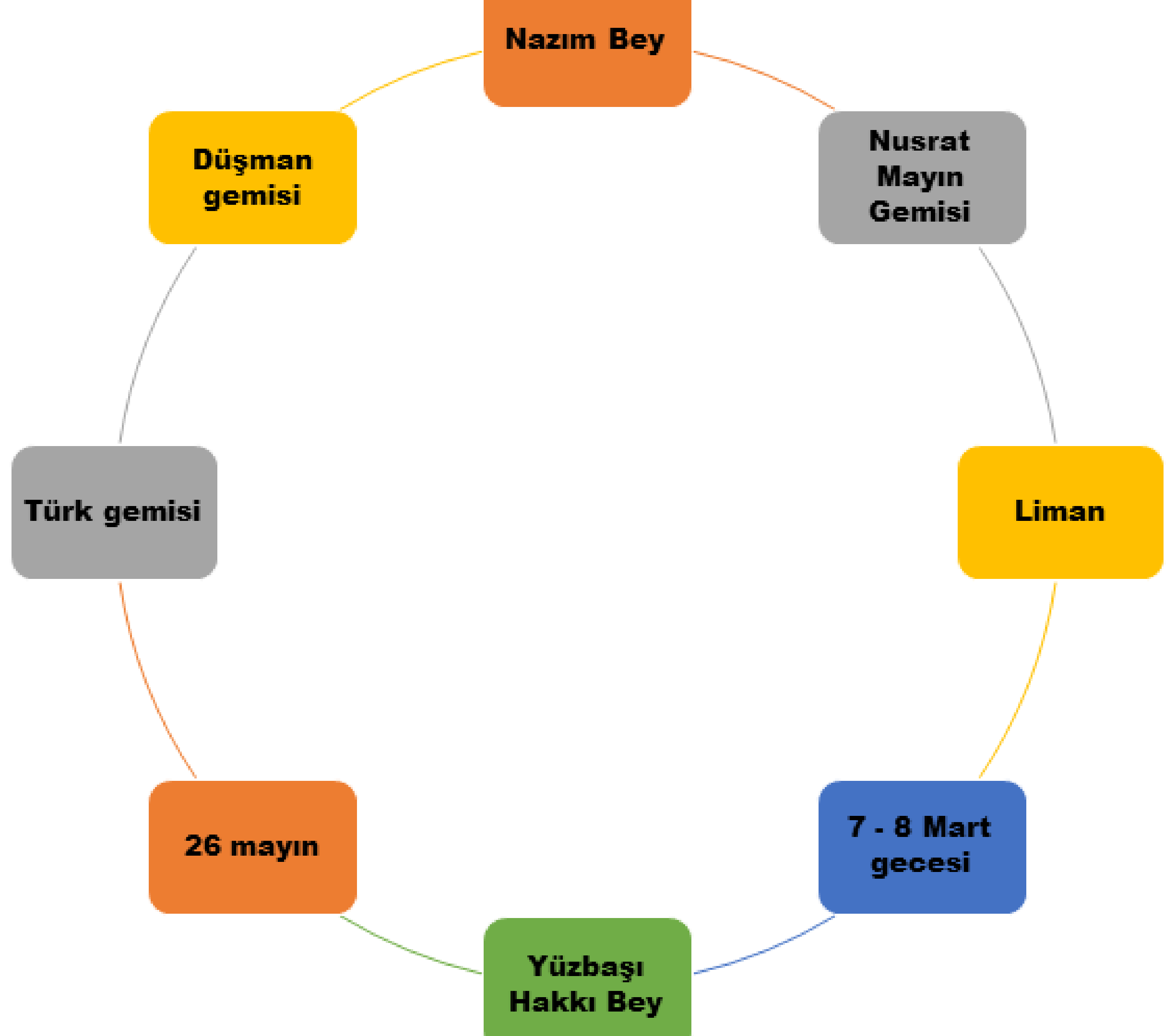
Çanakkale deniz savaşlarının kahraman gemisi
NUSRAT MAYIN GEMİSİ

**Metni okurken
aldığınız notlardan
yararlanarak metni
defterinize özetleyiniz.**

Yan taraftaki zihin
haritasında metinle
ilgili çağrışım yapan
kelimeler verilmiştir.
Metni özetlerken göz
önünde
bulundurabilirsiniz.

ÖZETTE NE OLMALI?

1. Metnin temel düşüncesini, yardımcı düşüncesini içermelidir.
2. 5N1K sorularına yanıt vermelidir.
3. Özetleyen kişinin cümlelerinden oluşmalıdır.

- Özet çıkarmadan önce metni iyice anlayın, kavrayın.
- Metindeki ana fikri bulmak özet yaparken size yardımcı olacaktır.
- Özet olay örgüsüne uygun kronolojik sıraya göre ele alınmalıdır.
- Özet metninin kısa ve özlü olmasına dikkat edin.
- Özet çıkarırken hatırlamadığınız noktalara göz atmayı ihmal etmeyin.
- Yazım ve noktalama işaretlerine dikkat ederek özeti oluşturun.
- Özet hem kendi içerisinde hem de asıl metne göre tutarlı olmalıdır.
- Özetiğinizde kelime tasarrufu yapın, tekrarlardan kaçının.
- Temel fikirleri mümkün olduğunca kendi cümlelerinizle açıklayın.

GÜZİN BAYRAKTAR 1709A012

WEB2.0 ARACI: CANVA

Not alma tekniklerinden Cornell
tekniği çalışmasına yer
verilmiştir.

Kaynak: EBA

